

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

Strategi för trygg stadsplanering

Politikerinitiativ 2017-11-08 av Johan Krogh för Centerpartiet (C).

Förslag till beslut

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden noterar att det redan finns en strategi för brottsförebyggande åtgärder i fysisk planering beslutad i kommunstyrelsen den 7 maj 2001.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden ger planenheten i uppdrag att informera om strategin, höja kompetensen kring frågorna och redovisa hur frågor om trygghet och säkerhet hanteras i detaljplaner och i bygglovskedet.

Sammanfattning

Politikerinitiativet föreslår att miljö- och stadsbyggnadsnämnden ger stadsbyggnadsdirektören i uppdrag att ta fram en strategi för hur stadsbyggnadsprocessen kan bidra till att skapa ett tryggare och säkrare Nacka. Initiativet inkluderar även framtagande av riktlinjer för hur trygghet och säkerhet vid bygglov och planarbete säkerställs.

Planenheten har tidigare tagit fram en strategi, *Brottsförebyggande åtgärder i fysisk planering - en beskrivning av projektet och en handledning i stadsbyggnadsprocessen* på uppdrag av kommunstyrelsen år 2000. Enligt ett beslut i kommunstyrelsen den 7 maj 2001, ska kommunen i stadsbyggnadsprocessens olika skeden verka för att tryggheten och säkerheten ökar och brottsligheten minskar genom att frågorna analyseras i planskedet och information ges i genomförandeskedet. Målet med uppdraget var att utforma den fysiska miljön på ett sådant sätt att brott förhindras eller motverkas, varför strategin innehåller en checklista över påverkande faktorer. Vidare var det en målsättning med en större samverkan mellan kommun och polis för en ökad kunskap om hur brottsutvecklingen ser ut. Under projektet, och även senare 2009 och 2014 har kunskapshöjande seminarier anordnats av kommunen, med expertis och kommunens brottsförebyggare, för att lyfta och påminna om frågorna.

Inom planarbetet har planenheten rutiner för hur frågor om *Trygghet och säkerhet*, som utgör en bedömningsgrund och rubrik i planhandlingarna, ska hanteras. Dessa frågor är en av många som efter avvägning leder till ett sammantaget planförslag. Med större fokus och

ökad kunskap om trygghets- och säkerhetsskapande åtgärder skulle dessa frågor kunna få en tydligare framtoning i planhandlingarna.

Planenheten anser att strategin fortfarande är aktuell, men för att höja kunskapsnivån och lyfta fram förslag och konsekvenser ännu tydligare bör strategin lyftas fram och planenheten redovisa hur frågor om trygghet och säkerhet hanteras i detaljplaner och i bygglovskedet.

Förslagen i politikerinitiativet

Politikerinitiativet föreslår att miljö- och stadsbyggnadsnämnden ger stadsbyggnadsdirektören i uppdrag att ta fram en strategi för hur stadsbyggnadsprocessen kan bidra till att skapa ett tryggare och säkrare Nacka. Initiativet inkluderar även framtagande av riktlinjer för hur trygghet och säkerhet vid bygglov och planarbete säkerställs.

Nacka bygger stad och det är av yttersta vikt att det är en trygg och säker stad som byggs. Det som idag underlätta kriminalitet måste byggas bort och när det byggs nytt måste trygghet och säkerhet prioriteras. Miljö- och stadsbyggnadsnämnd har således ett stort ansvar när det kommer till trygghetsfrågor, dock saknas det en tydlig strategi kring trygghet och säkerhet i stadsbyggnad. Det handlar om hur kvarter ska utformas, gestaltningen på husen, belysning, skymmande planteringar och hur torg och gränder anläggs så att de försvårar brott.

Planenhetens utredning och bedömning

Kommunens brottsförebyggande arbete bygger på en fungerande samverkan mellan kommun, polis och civilsamhälle. För åren 2017 – 2019 har det brottsförebyggande rådet (Brå) fastställt ett antal fokusområden för kommunens brottsförebyggande arbete. Fokusområden som direkt kan kopplas till den fysiska miljön är trygghet i livsmiljön, hög trafiksäkerhet och att förebygga inbrott i bostad. Att beakta trygghet och brottsförebyggande åtgärder i stadsplaneringsprocessen är således av stor vikt.

Planenheten har tidigare tagit fram en strategi, *Brottsförebyggande åtgärder i fysisk planering - en beskrivning av projektet och en handledning i stadsbyggnadsprocessen* på uppdrag av kommunstyrelsen år 2000. Enligt ett beslut i kommunstyrelsen den 7 maj 2001, ska kommunen i stadsbyggnadsprocessens olika skeden verka för att tryggheten och säkerheten ökar och brottsligheten minskar i Nackas bebyggelsemiljöer genom att

- brottsförebyggande aspekter beaktas i översiktsplaner
- en brottsförebyggande analys görs i detaljplaner
- information ges till fastighetsägare och exploatörer i bygglov- och genomförandeskedet.

Målet med uppdraget var att utforma den fysiska miljön på ett sådant sätt att brott förhindras eller motverkas, varför strategin innehåller en checklista över påverkande faktorer samt ett antal huvudprinciper till grund för den brottsförebyggande planeringen genom hela stadsbyggnadsprocessen. Några av huvudprinciperna var att Nacka ska vara ett öppet samhälle, att bebyggelseområden bör utformas med hög arkitektonisk kvalitet och omsorg, en blandning bör ske av olika bebyggelse typer och att rörelser inom bebyggelseområden bör koncentreras till gemensamma stråk för gående, cyklar, bilar och andra fordon.

Projektets syfte var att öka kunskandet om den fysiska utformningens betydelse för brottsbenägenhet, att föra en dialog mellan politiker, planerare, polis, fastighetsägare m.fl. samt att ta fram en beskrivning över brottsförebyggande faktorer att beakta i stadsbyggnadsprocessen. För att uppnå syftet delades arbetet upp i tre delar, (1) allmän orientering, (2) samverkan och dialog, (3) utveckling och prövning av påverkande faktorer. Avsikten med arbetet var att få en generell bild av det övergripande brottsförebyggande arbetet i samhället, att öka kunskandet i dessa frågor genom samverkan och diskussion samt att implementera en föreslagen checklista av brottsförebyggande aspekter. Under projektet, och även senare 2009 och 2014 har kunskapshöjande seminarier anordnats av kommunen, med expertis och kommunens brottsförebyggare, för att lyfta och påminna om frågorna.

I uppdraget år 2000–2001 var företeelsen att föra in brottsförebyggande aspekter i den fysiska planeringsprocessen relativt ny. Att jobba med brottsförebyggande planering är idag varken nytt eller otestat, vare sig inom forskning eller kommunens arbete. Brottsförebyggande frågor beaktas inom översiktsplanering, detaljplanearbete samt bygglov och genomförande.

I översiktsplanen från 2012 är mångfald och trygghet i livets alla skeden ett av målen. Genom att lyfta fram trygghet och säkerhet och att på olika sätt arbeta brottsförebyggande kan den faktiska och upplevda tryggheten öka. Målet syftar på en miljö som är befolkad dygnet runt, som är lätt att orientera sig i och som saknar uppenbara faror upplevs som trygg av de flesta människor.

Trygghets- och säkerhetsfrågor återfinns även i ett flertal målområden inom *Riktlinjer för hållbart byggande*. Målområdet *skapa rum för verksamhet, blandad bebyggelse och mötesplatser* föreslår bland annat att utemiljön och verksamheterna i ett projekt resultera i en ökad säkerhet och trygghet i området. Det kan t.ex. ske genom bra belysning, etablering av verksamheter som är öppna dygnet runt och verksamheter som attraherar människor i flera åldrar. Riktlinjen och dess 12 målområden utgör en viktig del vid framtagande av detaljplaner med syfte att öka hållbarheten i stadsbyggnad och underlätta uppföljningen av prioriterade hållbarhetsområden.

Inom planarbetet har planenheten rutiner för hur frågor om *Trygghet och säkerhet*, som utgör en bedömningsgrund och rubrik i planhandlingarna, ska hanteras. Där beskrivs hur

planförslaget hanterar dessa frågor samt vilka konsekvenser förslaget kan få. Detta inkluderar att se över t.ex. parkeringsgarage, gångvägar, fallrisk, överblickbarhet och belysning. Frågor rörande trygghet och säkerhet är en bland många frågor som efter avvägning leder till ett sammantaget planförslag. Med större fokus och ökad kunskap om trygghets- och säkerhetsskapande åtgärder skulle dessa frågor kunna få en tydligare framtoning i planhandlingarna.

Planenheten anser att strategin fortfarande är aktuell, men för att höja kunskapsnivån och lyfta fram förslag och konsekvenser ännu tydligare bör strategin lyftas fram och planenheten redovisa hur frågor om trygghet och säkerhet hanteras i detaljplaner och i bygglovskedet.

Ekonomiska konsekvenser

Föreslaget beslut har inga ekonomiska konsekvenser för Nacka kommun.

Konsekvenser för barn

Att den byggda miljön är attraktiv och tillgänglig för barn och unga handlar i högsta grad om den sociala dimensionen av hållbar utveckling. För att säkra goda förutsättningar för barn och unga att leva och utvecklas i städer och tätorter behöver vi tillvarata och utveckla utemiljöerna. Genom att se över platsens förutsättningar, lokalisering och färdvägsmöjligheter ur ett trygghetsperspektiv kan vi utveckla och planera bra utemiljöer som bidrar till ett ökat välmående hos barn och unga.

Angela Jonasson
Tillförordnad planchef

Felicia Liabäck Löwstett
Planarkitekt

Bilagor

- Politikerinitiativ "Politikerinitiativ – strategi för tryggare stadsplanering"